

باسمه تعالی

## راهنمای مطالعاتی دانشجویان

### (Study guide)

عنوان درس: برنامه ریزی غذا و تغذیه

گروه: تغذیه جامعه

تاریخ: ۱۴۰۳/۰۶/۰۸

تعداد واحد: ۲ واحد نظری

هماهنگ کننده: دکتر مینا باباشاهی

مدرس: دکتر مینا باباشاهی

پیش نیاز: ندارد

### اهمیت این درس را در یک پاراگراف توضیح دهید:

با توجه به اهمیت روش‌های علمی برنامه‌ریزی و مدیریت در سطح ملی در زمینه پیشگیری از ناامنی غذایی و سوءتغذیه ایران و جهان، لذا آشنایی دانشجویان تغذیه با این درس حائز اهمیت می‌باشد. در این واحد درسی در نظر است تا دانشجویان با مبانی و روش‌های علمی برنامه‌ریزی و مدیریت در سطح ملی در زمینه پیشگیری از ناامنی غذایی و سوءتغذیه در ایران و جهان آشنا شوند. همچنین دانشجویان با استفاده از نرم‌افزار CDCynergy یک برنامه فرضی برای مقابله با یک مشکل تغذیه‌ای طراحی خواهند نمود و نتایج کار خود را در آخرین جلسه ارائه می‌دهند. همچنین در طول این درس دانشجویان به تحلیل مقایسه‌ای سیاست و برنامه‌های تغذیه‌ای و تفکر و نوآوری در راستای تلاش برای مقابله با مشکلات تغذیه‌ای جامعه تشویق می‌شوند.

### اهداف کلی و میانی:

- آشنایی دانشجویان با موضوعات و اولویت‌های جهانی در حوزه غذا و تغذیه
- آشنایی دانشجویان با مفهوم امنیت غذایی، ابعاد و روش‌های سنجش آن
- آشنایی دانشجویان با مدل‌های اجتماعی-فرهنگی سلامت و تغذیه
- آشنایی دانشجویان با اصول و مراحل طراحی برنامه‌های تغذیه‌ای در سطح جامعه
- آشنایی دانشجویان با انواع روش‌های نیازسنجی تغذیه‌ای جامعه
- آشنایی دانشجویان با اصول تعیین اهداف در برنامه‌ریزی برای رفع نیازهای تغذیه‌ای جامعه هدف
- آشنایی دانشجویان با سطوح مختلف مداخله و استراتژی‌های برنامه‌های تغذیه‌ای
- آشنایی دانشجویان با عوامل موفقیت برنامه‌های تغذیه‌ای در ایران و جهان
- آشنایی دانشجویان با اجزا و نحوه نگارش برنامه عملیاتی
- آشنایی دانشجویان با روش‌های پایش و ارزشیابی برنامه
- کار با نرم‌افزار CDCynergy

### روش تدریس:

آموزش بخشی از درس به صورت حضوری به روش سخنرانی با بهره گیری از وسایل کمک آموزشی ( اسلاید و دیتا پروژکتور) و بخشی به صورت غیرحضوری آفلاین با ارائه اسلایدهای صداگذاری شده و بارگذاری شده در سامانه نوید انجام می شود. در طول جلسات آموزشی، از روش بارش فکری نیز استفاده خواهد شد و پرسش و پاسخ و بحث پیرامون موضوع آزاد می باشد. دانشجویان موظفاند در طول ترم تحصیلی در مورد مباحثی که از سوی استاد طرح می شود در منابع کتابخانه ای و اینترنتی جستجو کرده و مطالبی را به کلاس ارائه دهند.

### روش ارزشیابی:

قسمتی از ارزشیابی درس به صورت تکوینی در طول ترم انجام می شود. علاوه بر پاسخ به سؤالات مطرح شده در سامانه نوید، دانشجویان در طول ترم به معرفی و تحلیل یک برنامه تغذیه ای منتخب در جهان و تدوین یک برنامه تغذیه ای برای مقابله با یک مشکل تغذیه ای فرضی در جامعه، گام به گام با پیشروی جلسات کلاسی خواهند پرداخت و جمع بندی آن را به صورت کنفرانس در کلاس ارائه خواهند داد. همچنین ارزشیابی به صورت تجمیعی در پایان دوره به شکل آزمون تشریحی به صورت حضوری انجام می شود.

مراجع (کتاب ژورنال یا سایت اینترنتی مرتبط را به طور دقیق معرفی نمایید):

### منابع آموزشی اصلی

- Marie A. Boyle, David H. Holben. Community Nutrition in Action: An Entrepreneurial Approach. 6th Edition.
- Nweze Nnakwe. Community Nutrition: Planning Health Promotion and Disease Prevention. 2nd Edition.
- Judy Buttriss, Amanda Wynne, Judy Buttriss. Nutrition, A Handbook For Community Nurses. 2016
- The Giessen Declaration. Public Health Nutrition 2002; 8(6A): 111-120.
- Grosso G., Mateo A, Rangelov N, Buzeti T, Birt C. Nutrition in the context of the Sustainable Development Goals. European Journal of Public Health 2020, Vol. 30, No. Supplement 1, i11-i23.
- UNSCN. Nutrition and the Post-2012, Sustainable Development Goals.
- The burden of malnutrition. <https://globalnutritionreport.org/reports/global-nutrition-report-2018/burden-malnutrition/>
- Gómez MI, Barrett CB, Raney T, Pinstrup-Andersen P, Meerman J, Croppenstedt A, et.al. Post-Green Revolution food systems and the triple burden of malnutrition. FAO 2013.

- Vorster, H. E., and Lesley T. Bourne. "The nutrition transition in developing countries." *Community Nutr Dev Ctries* 54 (2016): 871-873.
- IFAD, UNICEF. "The state of food security and nutrition in the world 2017." (2017).
- Jones, Andrew D., et al. "What are we assessing when we measure food security? A compendium and review of current metrics." *Advances in nutrition* 4.5 (2013): 481-505.
- Gross, Rainer, et al. "Four dimensions of food and nutrition security: definitions and concepts." (2000): 20-25.
- Mohammadi Nasrabadi, F., et al. "Household food insecurity in the Islamic Republic of Iran: a systematic review and meta-analysis." *EMHJ-Eastern mediterranean health journal* 20.11 (2014): 698-706.
- Bartels P, Rijgersberg H, Groot J, Bos-Brouwers H, van Gogh B. *Future Food Basket: methodology for the forecasting of the future food demand*. Wageningen: Wageningen Food & Biobased Research, 2018. 40 p. (Wageningen Food & Biobased Research report; 1842). doi: 10.18174/456661
- Herforth A, Arimond M, Álvarez-Sánchez C, Coates J, Christianson K, Muehlhoff E. *A Global Review of Food-Based Dietary Guidelines*. *Adv Nutr*. 2019 Jul 1;10(4):590-605..
- Shahid SM, Bishop KS. *Comprehensive Approaches to Improving Nutrition: Future Prospects*. *Nutrients*. 2019 Jul 31;11(8):1760. doi: 10.3390/nu11081760. PMID: 31370182; PMCID: PMC6723295.

- WHO. *Global Strategy on Diet, Physical Activity and Health*. Geneva 2004.
- Norum KR. World Health Organization's Global Strategy on diet, physical activity and health: the process behind the scenes. *Scandinavian Journal of Nutrition* 2002; 41: 83-88.
- Friel, Sharon, et al. "Evidence review: Addressing the social determinants of inequities in healthy eating." *The National Centre for Epidemiology and Population Health*. Canberra: The Australian National University (2015).
- Kronenfeld, Jennie Jacobs, ed. *Social determinants, health disparities and linkages to health and health care*. Emerald Group Publishing, 2013.
- Sharon Friel, Libby Hattersley and Laura Ford (2102), *Evidence review: Addressing the social determinants of inequities in healthy eating*.
- Atkins, Peter, and Ian Bowler. *Food in society: economy, culture, geography*. Routledge, 2016.
- Popkin, Barry M. "An overview on the nutrition transition and its health implications: the Bellagio meeting." *Public health nutrition* 5.1A (2002): 93-103.
- Ghassemi, Hossein, Gail Harrison, and Kazem Mohammad. "An accelerated nutrition transition in Iran." *Public health nutrition* 5.1a (2002): 149-155.
- Popkin, Barry M. "Synthesis and implications: China's nutrition transition in the context of changes across other low-and middle-income countries." *Obesity reviews* 15 (2014): 60-67.

- ربابه شیخ الاسلام، زهرا عبداللهی، نسرین امیدوار، کتاب برنامه‌های تغذیه جامعه در نظام سلامت ایران، انتشارات انستیتو تحقیقات تغذیه‌ای و صنایع غذایی کشور، تهران، ۱۴۰۰

#### منابع آموزشی کمکی

- <https://nutr.behdasht.gov.ir/> منابع دفتر بهبود تغذیه وزارت بهداشت
- <https://extranet.who.int/nutrition/gina/en/home>

- Three chapters (16, 17 & 18) in: Temple NJ & N Steyn. Community Nutrition in developing Countries. University of South Africa Press & AU Press, Athabasca University, Canada 2016.  
Chapter 16: Setorglo J, Steiner-Asiedu M, Puoane T. Planning of nutrition programs, P. 311-320.  
Chapter 17: Setorglo J, Steiner-Asiedu M, Puoane T, Sanders D, Pereko KKS. Achieving Success in Community-Based Nutrition Programs. P 325-335.  
Chapter 18: Oyewole O. The Evaluation of Community-based Nutrition Programs. P. 332-346.
- Ismail S., Immink M., Nantel G. Improving Nutrition Programs: An Assessment Tool for Action. FAO, Rome, Italy 2005.
- Successful Community Nutrition Programming: Lessons from Kenya, Tanzania, and Uganda. The LINKAGES Project, Academy for Educational Development, Washington, DC, USA, 2002.
- Delisle, Hélène, Shrimpton, Roger, Blaney, Sonia, Du Plessis, Lisanne, Atwood, Stephen. et al. (2017). Capacity-building for a strong public health nutrition workforce in low-resource countries. Bulletin of the World Health Organization, 95 (5), 385-388.
- امیدوار ن، عبداللهی ز، قدسی د، دوست محمدیان ا، صادقی قطب آبادی ف، عظمتی ب، درسنامه طراحی و ارزشیابی برنامه‌های تغذیه‌ای جامعه محور، انتشارات انستیتو تحقیقات تغذیه‌ای و صنایع غذایی کشور، تهران، ۱۳۹۶

#### اشتباهات رایج دانشجویان در این درس عبارتند از:

- اغلب دانشجویان درک صحیحی از نیازها و مشکلات تغذیه جامعه و برنامه‌ریزی در سطح کلان برای رفع و بهبود آن‌ها ندارند و تمرکزشان بر مباحث تغذیه بالینی و مداخلات بالینی است. بنابراین در تعیین اهداف، روش‌ها و استراتژی‌ها، ارزشیابی و درک عوامل موفقیت برنامه‌های تغذیه جامع‌نگر و کلان نیاز به تفکر عمیق، دید وسیع و در نظر گرفتن تمایز با حیطه‌های جزءنگر دارند.

#### نکات کلیدی در یادگیری بهتر این درس عبارتند از:

- مطالعه هر جلسه و انجام تکالیف گام‌به‌گام هم‌زمان با پیشرفت دوره  
- مراجعه به منابع و وبسایت‌ها و مقالات ارائه‌شده و مطالعه بیشتر در مورد اقدامات و برنامه‌های کشورهای مختلف در زمینه بهبود تغذیه جامعه